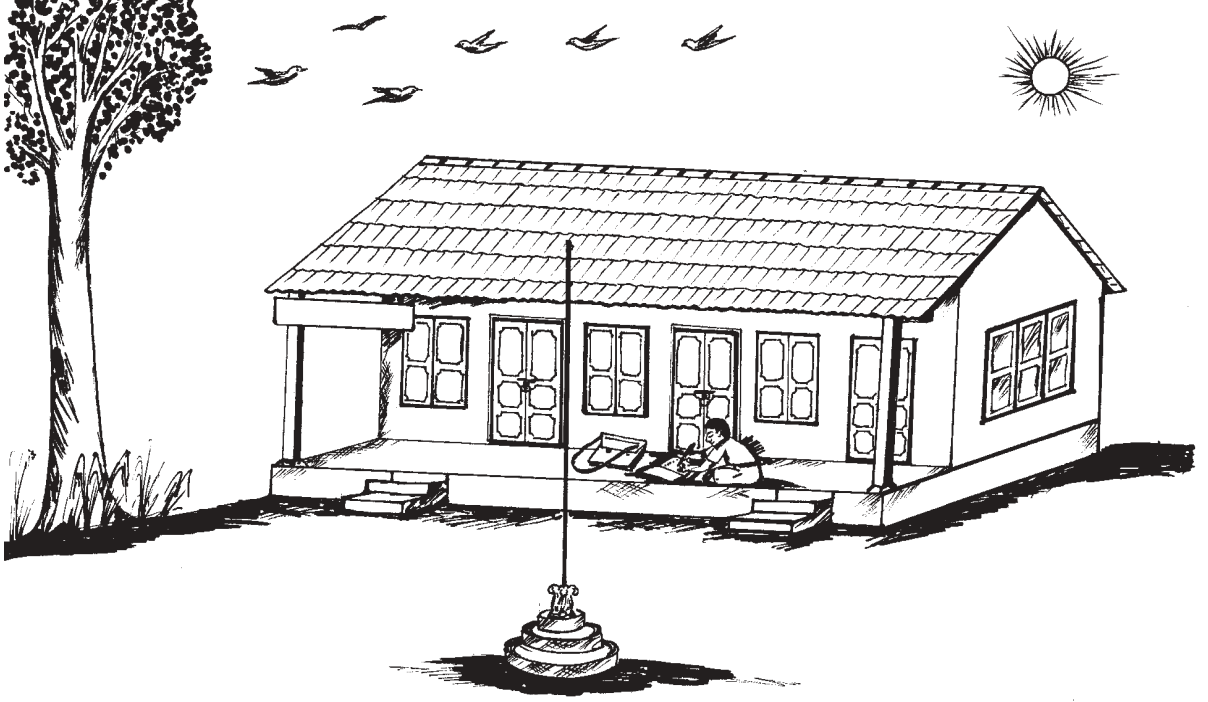

5

ವಿಶ್ವ ಕುಟುಂಬ

ದಿನಕರನ ದಿನಚರಿ

ನವಂಬರ್ 2008

ಶುಕ್ರವಾರ 28

ನಾನು ಶಾಲೆ ಬಿಟ್ಟು ಮನೆಗೆ ತಲುಪಿದೆ. ಎಂದಿನಂತೆ ನಿನ್ನೆಯೂ ಅಮ್ಮ ಕೆಲಸ ಬಿಟ್ಟು ಬಂದಿರಲಿಲ್ಲ. ಜಗಲಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಡು ಕುಳಿತೆ. ಬೇರೆ ಮಕ್ಕಳೊಂದಿಗೆ ಆಡುವುದು ಅಮ್ಮನಿಗೆ ಇಷ್ಟವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಶಾಲೆಯ ಹಲವಾರು ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಅಮ್ಮನಲ್ಲಿ ಹೇಳಲಿಕ್ಕಿತ್ತು. ತಡವಾಗೆ ಬಂದ ಅಮ್ಮ ಮನೆಯ ಬೀಗ ತೆಗೆಯುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆದ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಒಂದೊಂದಾಗಿಯೇ ಹೇಳತೊಡಗಿದೆ. ಅಮ್ಮನಿಗೆ ಅದನ್ನು ಕೇಳುವಷ್ಟು ತಾಳ್ಮೆಯಿರಲಿಲ್ಲ. ನನಗಾದರೋ ಹೇಳುವ ತವಕ.

“ನನ್ನ ಮನೆಗೆಲಸಗಳೆಲ್ಲವೂ ಬಾಕಿ ಇವೆ. ಈ ಗಡಿಬಡಿಯಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಕಿರಿಕಿರಿ ಬೇರೆ! ಒಮ್ಮೆ ಸುಮ್ಮನಿರೋಯಾ?” ಎಂದು ರೇಗಿದೆಳು. ನನಗೂ ಸಿಟ್ಟು ಬಂತು. ಚೇಲವನ್ನು ಎಸೆದು ನೆಲದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ಅಳತೊಡಗಿದೆ. ಅಮ್ಮನಿಗೆ ನನ್ನನ್ನು ಸಮಾಧಾನ ಪಡಿಸಲು ಬಿಡುವು ಇರಲಿಲ್ಲ. ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಲೇ ಸಮಾಧಾನಪಡಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದಳು. ಅಮ್ಮನ ಒತ್ತಾಯಕ್ಕೆ ಸ್ನಾನ ಮತ್ತು ಊಟ ಮುಗಿಸಿದೆ. ರಾತ್ರಿ ಗಂಟೆ

ಎಂಟಾಯಿತು. ಅಸಮಾಧಾನದಿಂದಲೇ ನಿದ್ದೆಗೆ ಮೊರೆ ಹೋದೆ.

ಬೆಳಗ್ಗೆ ಏಳು ಗಂಟೆಗೆ ಅಮ್ಮ ಕರೆದು ಎಬ್ಬಿಸಿದಳು. “ನನಗೆ ತಡವಾಯಿತು. ಬೇಗ ಎದ್ದು ಮುಖ ತೊಳೆದು ಚಹಾ ಕುಡಿಯಲು ಬಾ” ಎಂದು ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿದಳು. ನಾನು ಬೇಗ ಬೇಗ ಮುಖ ತೊಳೆದು ಚಹಾ ಕುಡಿದೆ. ಅಪ್ಪ ಮತ್ತು ಅಣ್ಣ ನಿನ್ನೆ ನಾನು ಮಲಗಿದ ನಂತರ ಬಂದವರು ಬೆಳಗ್ಗೆ ನಾನು ಏಳುವ ಮೊದಲೇ ಮನೆ ಬಿಟ್ಟಾಗಿದ್ದು. ಅಮ್ಮನಿಗೆ ಎಂಟು ಗಂಟೆಗೆ ಬಸ್ಸು, ನನ್ನನ್ನು ಶಾಲೆಗೆ ಹೊರಡಿಸಿ, ಬಾಗೆಲಿಗೆ ಬೀಗ ಹಾಕಿದಳು. ಬಸ್ಸಿಗಾಗಿ ಓಡಿದಳು. ನಾನು ಮೆಲ್ಲನೆ ನಡೆದು ಶಾಲೆಗೆ ತಲುಪಿದೆ. ೮.೩೦ಕ್ಕೆ ಶಾಲೆಯ ಜಗಲಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತೆ. ನನ್ನಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡಲು ನನ್ನ ಮನೆಯವರಾರಿಗೂ ಸಮಯವಿಲ್ಲ. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ನನಗೆ ಯಾರೊಂದಿಗೂ ಆಟ ಆಡಲು ಮನಸ್ಸಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ನಾನೇನು ಮಾಡಲಿ? ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ನಿನ್ನೆ ಕೊಟ್ಟ ಮನೆಗೆಲಸದ ಯೋಚನೆ ಬಂತು. ಬರೆಯಲಾರಂಭಿಸಿದೆ.

- ನೀವು ದಿನಕರನ ದಿನಚರಿಯನ್ನು ಓದಿದಿರಲ್ಲವೆ? ಅವನ ಕುಟುಂಬದ ಹಿರಿಯರು ಮಕ್ಕಳ ಬಗ್ಗೆ ತೋರಿಸುವ ಆಸಡ್ಡೆಯ ಕುರಿತು ನಿಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯವೇನು? ಗೆಳೆಯರೊಂದಿಗೆ ಚರ್ಚಿಸಿರಿ.
- ದಿನಕರನ ನೋವನ್ನು ಅವನ ತಂದೆ, ತಾಯಿ ಮತ್ತು ಅಣ್ಣನಿಗೆ ತಿಳಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಅವರಿಗೆ ಮನವರಿಕೆಯಾಗುವಂತೆ ನೀವು ಪತ್ರವೊಂದನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ.

ಜಗದೀಶಚಂದ್ರ ಬಾಲ್ಯ

“ಇವರೆಲ್ಲರೂ ಒಂದುರೀತಿಯ ಗೊಡ್ಡು ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಜನ. ವಿಜ್ಞಾನ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಇವರಿಗೆ ಪ್ರವೇಶವಿಲ್ಲ” ಎಂದು ಭಾರತೀಯರನ್ನು ಕೀಳಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದ ಕಾಲವದು. ಇಂತಹ ತಪ್ಪುಕಲ್ಪನೆಗಳಿಂದಾಗಿ ಭಾರತದ ಬಗ್ಗೆ ಒಂದು ತೆರನಾದ ಹೀನಭಾವನೆಯನ್ನ ಮೂಡಿಸಿದ್ದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಹಲವು ವೈಚಿತ್ರ್ಯಗಳನ್ನು ವಿಜ್ಞಾನದ ಮೂಲಕ ಜಗತ್ತಿಗೆ ತೋರಿ, ಅಚ್ಚರಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡಿದ, ಅಪ್ರತಿಮ, ಪ್ರತಿಭಾನ್ವಿತ, ಸಾಹಸಿ ವಿಜ್ಞಾನಿಯೇ ಜಗದೀಶಚಂದ್ರಬೋಸ್.

ಜಗದೀಶಚಂದ್ರಬೋಸ್ 1858 ರ ನವೆಂಬರ್ ತಿಂಗಳ 30ರಂದು ಈಗಿನ ಬಾಂಗ್ಲಾದೇಶದ ‘ಡಾಕ್ಟಾ’ ಜಿಲ್ಲೆಯ ‘ರಾರಿಖಲ್’ ಎಂಬ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಜನ್ಮತಾಳಿದರು. ತಂದೆ ಭಗವಾನ್‌ಚಂದ್ರರು ಡೆಪ್ಯೂಟಿ ಮ್ಯಾಜಿಸ್ಟ್ರೇಟರು. ಅವರಿಗೆ ಏಳುಮಂದಿ ಮಕ್ಕಳು. ಐದು ಹೆಣ್ಣು, ಎರಡು ಗಂಡು. ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಎರಡನೆಯವನು ಜಗದೀಶಚಂದ್ರ. ಚಿಕ್ಕಂದಿನಲ್ಲಿಯೇ ತಮ್ಮನಾದ ಜ್ಯೋತಿಷ್‌ಚಂದ್ರ ಅಸುನೀಗಿದನು. ಆ ಬಳಿಕ ಒಬ್ಬ ಅಕ್ಕ ಹಾಗೂ ನಾಲ್ವರು ತಂಗಿಯರನ್ನು ಪಡೆದ ಜಗದೀಶಚಂದ್ರಬೋಸರು ಕುಟುಂಬದ ಎಲ್ಲರ ಕಣ್ಣಿನಿಯಾಗಿ ಪ್ರೀತಿಯ ಚಿಲುಮೆಯಾಗಿ ಬೆಳೆದರು. ಒಬ್ಬನೇ ಮಗನೆಂದು ಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ಧಾರೆಯೆರೆದು ಬೆಳೆಸಿದರೂ ಜಗದೀಶಚಂದ್ರಬೋಸರು ತಂದೆಯ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ದುರುಪಯೋಗಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ. ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ತಂದೆತಾಯಿಯರ, ಸೋದರಿಯರ ಕನಸನ್ನು ನನಸಾಗಿಸುವ ಕುರುಹನ್ನು ತಮ್ಮ ಬಾಲ್ಯದಿಂದಲೇ ತೋರುತ್ತಾ ಬಂದರು.

ಜಗದೀಶಚಂದ್ರರ ಜೀವನ ಮತ್ತು ಸಾಧನೆಗಳ ಮೇಲೆ ಅವರ ಕುಟುಂಬದ ಅಮಿತ ಪ್ರಭಾವವಿದೆ. ಅವರ ತಂದೆ ಭಗವಾನ್‌ಚಂದ್ರಬೋಸರು ಮಗನ ಉತ್ಸಾಹಕ್ಕೆ ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಭಂಗ ಬಾರದಂತೆ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಿಂದ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ‘ಮಕ್ಕಳ ಮನಸ್ಸು ಹೂವಿನಂತೆ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾದದ್ದು. ಬಿಸಿಗಾಳಿಯ ತಾಪ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೆಚ್ಚಾದರೂ ಹೂ ಬಾಡುತ್ತದೆ. ಅತ್ಯಂತ ಶೀತಲಗಾಳಿ ಬೀಸಿದರೂ ಅದು ಮಂಕಾಗುತ್ತದೆ, ಮುದುಡುತ್ತದೆ. ಈ ಎರಡೂ ಅತಿರೇಕಗಳಿಂದ ಅದನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿದಾಗ ಮಾತ್ರ ಅದು ಉಳಿಯಬಲ್ಲದು’ ಭಗವಾನ್‌ಚಂದ್ರರು ಇದನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಅರಿತಿದ್ದರು.

ನಿರ್ಜೀವ ವಸ್ತುವಿಗೂ ಜೀವತುಂಬಬಲ್ಲ ಒಂದು ಬಗೆಯ ಪವಾಡ ಶಕ್ತಿ ಅವರಲ್ಲಿತ್ತು. ಅತ್ಯಂತ ಅಮೂಲ್ಯವಾದ ಮಾನವೀಯಗುಣ ಅವರಲ್ಲಿತ್ತು. ಇತರರ ಕಷ್ಟವನ್ನು ಕಂಡು ಮರುಗುವ, ಸಹಾನುಭೂತಿ ತೋರುವ, ಕೈಲಾದ ನೆರವು ನೀಡುವ ದೊಡ್ಡಗುಣ ಅವರಲ್ಲಿತ್ತು. ಕೆಲವರು ಆದರ್ಶವನ್ನು ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುತ್ತಾರೆ. ತಮ್ಮ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಭಗವಾನ್‌ಚಂದ್ರರು ಅದಕ್ಕೆ ಹೊರತಾದವರು. ಅವರ ನಡೆಯಂತೆ ಅವರ ನುಡಿ; ಅವರ ನುಡಿಯಂತೆ ಅವರ ನಡೆ. ಆದುದರಿಂದಲೇ ಅವರು ಅನೇಕ ಮಹತ್ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು.

ತಂದೆಯ ಈ ಎಲ್ಲ ಗುಣಗಳೂ ಬಾಲಕನಾದ ಜಗದೀಶ್‌ಚಂದ್ರನ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರದೆ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ತಂದೆ ಬಿಡುವಾಗಿರುವ ಸಂದರ್ಭಗಳೆಲ್ಲಾ ಸದಾ ಅವರೊಂದಿಗಿರುತ್ತಿದ್ದ ಬಾಲಕ ಅವರ ನಡೆನುಡಿಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ಯಾರಾದರೂ ತಪ್ಪನ್ನು ಮಾಡಿದಾಗ ಅವರು ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ ರೀತಿ, ಅದನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಅವರು ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದ ಸೂಚನೆಗಳು, ಒಳ್ಳೆಯ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಮೆಚ್ಚುಗೆ ಸೂಚಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಬಗೆ, ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಬಾಲಕನ ಮನಸ್ಸು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಗ್ರಹಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ತಂದೆಗೆ ಕೋಪ ಬಾರದಂತೆ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಬಗೆ ಹೇಗೆ? ಏನನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ ತಂದೆಯವರಿಗೆ ಮೆಚ್ಚುಗೆಯಾಗುತ್ತದೆ? ಮುಂತಾದವುಗಳ ಬಗೆಗೆ ಆ ಪುಟ್ಟ ಮನಸ್ಸು ಆಲೋಚಿಸುತ್ತಿತ್ತು.

ಭಗವಾನ್‌ಚಂದ್ರರು ಆ ಎಳೆಯ ಮನಸ್ಸಿನ ಮರ್ಮವನ್ನು ಅರಿತು ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಬಾಲಸಹಜವಾಗಿ ಅವನಿಂದ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಕುತೂಹಲದ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಅವರು ಸಾಧ್ಯವಾದಷ್ಟು ಸಮರ್ಥರೀತಿಯ ಉತ್ತರಗಳನ್ನು ನೀಡಲು ಮುಂದಾಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಆತ ಒಂದೊಂದು ವಸ್ತುವಿನ ಬಗೆಗೂ ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದ ಕುತೂಹಲದ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಅವರು ಬೆರಗಾಗುತ್ತಿದ್ದರೇ ಹೊರತು ಬೇಸರಗೊಂಡು ಬಾಲಕನ ಬಾಯಿಮುಚ್ಚಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ತಂದೆಯ ಉತ್ತರದಿಂದ ಬಾಲಕ ಜಗದೀಶ್‌ಚಂದ್ರನಿಗೆ ಒಂದು ಬಗೆಯ ಸಮಾಧಾನ ಉಂಟಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೂ ತಂದೆಗೆ ಬೇಸರವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬ ಕಾರಣದಿಂದ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಹುಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಕೇಳದೆ ಸುಮ್ಮನಾಗುತ್ತಿದ್ದುದೂ ಉಂಟು.

ಬಾಲಕ ಜಗದೀಶ್‌ಚಂದ್ರನಿಗೆ ಅಜ್ಜಿ ಸೊಗಸಾದ ಪುಣ್ಯಪುರುಷರ ಕತೆಗಳನ್ನು ಹೇಳಿ ಆತನ ಮೈಮರೆಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅಕ್ಕನೂ ಜಗದೀಶ್‌ಚಂದ್ರನನ್ನು ಅಕ್ಕರೆಯಿಂದ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅವನಿಗೆ ಬೇಕೆನಿಸಿದ ಮಾಹಿತಿಗಳನ್ನು ನೀಡಿ ಅವನನ್ನು ಸಂತೋಷ ಪಡಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಒಬ್ಬನೇ ಗಂಡುಮಗನಾಗಿ ಬೆಳೆದ ಅವನಿಗೆ ಎಲ್ಲರ ಅಕ್ಕರೆಯೂ ದೊರೆಯಿತು. ಅವನ ಬಾಲಸಹಜವಾದ ಕುತೂಹಲವನ್ನು ತಣಿಸಲು ಇವರೆಲ್ಲರೂ ಸಹಾಯಕರಾಗುತ್ತಿದ್ದರು.

ಜಗದೀಶ್‌ಚಂದ್ರರ ತಾಯಿ ಕಟ್ಟುನಿಟ್ಟಿನ ಸಂಪ್ರದಾಯಸ್ಥ ಕುಟುಂಬದಿಂದ ಬಂದವರಾಗಿದ್ದರು. ಅವರು ಉದಾತ್ತ ಮಾನವೀಯ ಗುಣಗಳನ್ನು ಮೈಗೂಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಭಗವಾನ್‌ಚಂದ್ರರಿಗೆ ಇಂಗಿತವನ್ನು ಅರಿವ ಪತ್ತಿಯಾಗಿ, ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಮಮತೆಯ ಮಾತೃವೆನಿಸಿ, ಆದರ್ಶ ಮಹಿಳೆಯೆನಿಸಿದ್ದರು. ಬಾಲಕ ಜಗದೀಶ್ ಚಂದ್ರ ತಂದೆಯ ಇಷ್ಟದಂತೆ ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಶಾಲೆಯನ್ನು ಸೇರದೆ, ಸಾಮಾನ್ಯ ಬಂಗಾಳಿ ಶಾಲೆಯನ್ನು ಸೇರಿದ್ದರಿಂದ ಆ ಬಾಲಕನಿಗೆ ಹಲವು ಬಗೆಯ ವಿಶಿಷ್ಟ ಅನುಭವಗಳಾದುವು. ಅದು ಸಾಮಾನ್ಯ ಶಾಲೆಯಾದುದರಿಂದ ಎಲ್ಲಾ ವರ್ಗದ, ಎಲ್ಲಾ ಬಗೆಯ ಹುಡುಗರೂ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದರು. ಭಗವಾನ್‌ಚಂದ್ರರಿಗಿದ್ದ ಒಬ್ಬ ಮುಸ್ಲಿಂ ಸೇವಕನ ಮಗ ಈ ಬಾಲಕನ ಒಂದು ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರೆ, ಮತ್ತೊಂದು ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಮೀನು ಹಿಡಿಯುವವನ ಮಗ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ. ಶಾಲೆ ಮುಗಿದ ಮೇಲೆ ಇವರೆಲ್ಲ ಒಟ್ಟೊಟ್ಟಿಗೇ ಇರುತ್ತಿದ್ದರು. ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ತನ್ನ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಅವರುಗಳನ್ನು ಮನೆಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋದಾಗ, ತಾಯಿ ಅವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಒಟ್ಟಿಗೆ ತಿನ್ನಲು, ಕುಡಿಯಲು ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಯಾವುದೇ ತಾರತಮ್ಯವನ್ನು ಅವರು ಎಣಿಸುತ್ತಿದ್ದವರಲ್ಲ, 'ಇದು ತನ್ನ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕತೆಗೆ ಮಸಿ ಬಳಿಯುತ್ತದೆ' ಎಂದು ಅವರು ಎಂದೂ ಭಾವಿಸಿದವರಲ್ಲ. 'ಮಾನವ ಕುಲವೆಲ್ಲ ಒಂದೇ' ಎಂಬ ಉದಾತ್ತ ತತ್ವ ಅವರದ್ದು. ಅದರಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ನಂಬಿಕೆಯಿತ್ತು. ಅಂತಹ ಉದಾತ್ತ ಭಾವನೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ತಮ್ಮ ಮಗನಲ್ಲಿಯೂ ಕಾಣಲು ಅವರು ಬಯಸಿದರು. ಅದರಂತೆಯೇ ಅವನನ್ನು ಬೆಳೆಸಿದರು.

ಜಗದೀಶ್‌ಚಂದ್ರರು ಬೆಳೆದು ಬಂದ ಪರಿಸರವೇ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದುದಾಗಿತ್ತು. ಅವರ ತಂದೆಯವರ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ, ಅವರ ಆದರ್ಶ ಗುಣಗಳು, ಅಸಾಧಾರಣ ಮಾನವೀಯ ಮೌಲ್ಯಗಳು ಹಾಗೂ ಕರ್ತವ್ಯ ನಿಷ್ಠೆ ಬಾಲಕ ಜಗದೀಶ್‌ಚಂದ್ರರ ಮೇಲೆ ಮಹತ್ವದ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಬೀರಿದ್ದುವು. ತಂದೆಯ ಬಗೆಗೂ ಅಪಾರ ಗೌರವ ಭಾವನೆ ಮೂಡುವಂತೆ ಮಾಡಿದ್ದುವು. ತಂದೆ ಭಗವಾನ್‌ಚಂದ್ರ ಬೋಸರು ತಮ್ಮ ಜೀವನದುದ್ದಕ್ಕೂ ಮಾಡಿದ ಮಹತ್ಕಾರ್ಯಗಳ ಅರಿವು ಹಾಗೂ ಅವುಗಳ ಮಹತ್ವ ಜಗದೀಶ್‌ಚಂದ್ರರಿಗೆ ಮನವರಿಕೆಯಾಗಿದ್ದುವು. ಹಾಗಾಗಿ ಅವರು ಎಂದೂ ಯಾರನ್ನೂ ಯಾವುದನ್ನೂ ತುಚ್ಛವಾಗಿ ಕಂಡವರಲ್ಲ. ಕರ್ತವ್ಯಪ್ರಜ್ಞೆ ಸದಾ ಅವರಲ್ಲಿ ಎಚ್ಚರಗೊಂಡಿರುತ್ತಿತ್ತು. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಜಗದೀಶ್‌ಚಂದ್ರರು ಮುಂದೆ ಅನೇಕ ಬಾರಿ, ಅನೇಕ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ತಂದೆಯನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಕೃತಜ್ಞತೆಯಿಂದ ಸ್ಮರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

– ಸಾಧಾರ

- ಜಗದೀಶ್‌ಚಂದ್ರಬೋಸರ ಜೀವನಚರಿತ್ರೆಯ ಭಾಗವನ್ನು ಓದಿದಿರಲ್ಲವೇ? ಭಗವಾನ್‌ಚಂದ್ರರಲ್ಲಿ ನೀವು ಕಂಡುಕೊಂಡ ಉತ್ತಮ ಗುಣಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ.
- ಮೇಲಿನ ಜೀವನಚರಿತ್ರೆಯ ಆಧಾರದಲ್ಲಿ ತಂದೆ ಮತ್ತು ಮಗನ ಒಡನಾಟದ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳಲಾದ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಟಿಪ್ಪಣಿ ಬರೆಯಿರಿ.

- ದಿನಕರ ಮತ್ತು ಜಗದೀಶ ಚಂದ್ರರ ಕುಟುಂಬದ ಹಿರಿಯರು ಮಕ್ಕಳ ಬಗ್ಗೆ ತೋರುವ ಕಾಳಜಿಯನ್ನು ಹೋಲಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ.
- ಮಹಾತ್ಮರೊಬ್ಬರ ಜೀವನಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಗ್ರಂಥಾಲಯದಿಂದ ಪಡೆದು ಓದಿರಿ. ಅವರ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಕುಟುಂಬವು ಹೇಗೆ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಿದೆ ಎಂಬುದರ ಕುರಿತು ವಿವರಣೆ ತಯಾರಿಸಿರಿ.

ಕೆಳಗೆ ಕೊಡಲಾದ ಪಾಠದಲ್ಲಿ ತುಂಬ ಹೆಸರುಗಳಿವೆ. ಪಾಠವನ್ನು ಓದಿ, ಅದರಲ್ಲಿ ಬರುವ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಹೆಸರು, ಪುರುಷರ ಹೆಸರು, ಇತರ ಹೆಸರು ಎಂದು ಪ್ರತ್ಯೇಕಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ. ಪ್ರತ್ಯೇಕಿಸಲು ಆಧಾರವಾದ ವಾಕ್ಯ ಮತ್ತು ಪದಗಳನ್ನು ಕೆಳಗೆಕೊಡಲಾದ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆಯಿರಿ.

ಉದಯಗಿರಿ ಮೈದಾನ ಆಟಗಾರರಿಂದ ತುಂಬಿತ್ತು. ಈ ಮೈದಾನದಲ್ಲಿ ಇಂದು ಕ್ರಿಕೆಟ್ ಸಂಭ್ರಮ. 'ಕಿರಣ' ಮತ್ತು 'ಕೇಸರಿ' ತಂಡಗಳ ನಡುವೆ ಪಂದ್ಯ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ತಂಡದಲ್ಲಿ ಹುಡುಗರೂ ಹುಡುಗಿಯರೂ ಒಟ್ಟುಸೇರಿ ಆಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಇಂದಿನ ಪಂದ್ಯದಲ್ಲಿ 'ಕಿರಣ' ತಂಡದ ಚೇತನ ಉತ್ತಮವಾಗಿ ಬೌಲಿಂಗ್ ಮಾಡಿದಳು. ಪ್ರವೀಣನು ಶತಕ ಪೂರೈಸಿದನು. ಪವನನು ಸತತವಾಗಿ ನಾಲ್ಕು 'ಸಿಕ್ಸರ್' ಐದು 'ಬೌಂಡರಿ' ಬಾರಿಸಿ ಅರ್ಧ ಶತಕಗಳಿಸಿದನು. ಭಾನು ಎಂಟು ಕ್ಯಾಚ್‌ಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ದಾಖಲೆ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದಳು. ಕೇಸರಿ ತಂಡದ ಪರವಾಗಿ ವಿಜಯ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಆಡಿದಳು. ಯಾವಾಗಲೂ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಆಡುವ ಪವಿತ್ರನು ಇಂದು ಕೇವಲ ಒಂಬತ್ತು ರನ್ನುಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಗಳಿಸಿದನು. ಕನಕ ಕೇವಲ ಹತ್ತೊಂಬತ್ತು ರನ್ನಿಗೆ ನಾಲ್ಕು ವಿಕೆಟ್ ಪಡೆದಳು. ಮಧು ಎರಡು ರನ್‌ಔಟ್ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾದನು. ಹರಿಣನು ಐದು ಕ್ಯಾಚ್ ಹಿಡಿದನು. ರೋಜ ನಾಯಕತ್ವದಲ್ಲಿ ಮಿಂಚಿದಳು. ಕೇಸರಿ ತಂಡವು ಗೆದ್ದಿತು. ಕಿರಣ ತಂಡವು ಸೋತಿತು.

ಹೆಸರು			ಸಮರ್ಥಿಸಲು ಆಧಾರವಾದ ವಾಕ್ಯ
ಸ್ತ್ರೀಯರ ಹೆಸರು	ಪುರುಷರ ಹೆಸರು	ಇತರ ಹೆಸರುಗಳು	
		ಕಿರಣ	'ಕಿರಣ' ತಂಡವು ಸೋತಿತು
		ಚೇತನ	ಚೇತನ ಉತ್ತಮವಾಗಿ ಬೌಲಿಂಗ್ ಮಾಡಿದಳು

ಸುಧಾರಿಸಿದ ಸಂಸಾರ

ಆಗಲೇ ಸಂಜೆಗತ್ತಲು ಆವರಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಶಂಕರ ದುಗುಡದಿಂದ ಬೇಗಬೇಗನೇ ಹೆಜ್ಜೆ ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದ. ಕತ್ತಲಾಗುವ ಮೊದಲೇ ಮನೆ ಸೇರುವ ತವಕ ಅವನಿಗೆ. ಅವನ ಜೊತೆಯ ಮಕ್ಕಳೆಲ್ಲಾ ಇಂದು ಬೇಗನೆ ಹೊರಟು ಹೋಗಿದ್ದರು. ಶಂಕರನಿಗೆ ಕಾಮತರ ಹೋಟೆಲಿನಲ್ಲಿ ಹಾಲಿನ ಹಣ ಸಿಗಲು ತುಂಬಾ ತಡವಾಗಿತ್ತು. ಶಾಲೆ ಬಿಟ್ಟೊಡನೆ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಓಡೋಡಿ ಹೋಗಿದ್ದನಾದರೂ ಸಿದ್ಧಾಪುರ ಸಂತೆಯ ದಿನವಾದ್ದರಿಂದ ಹೋಟೆಲಿನಲ್ಲಿಂದು ಗಿಜಿ ಗಿಜಿ ಜನ. ಕಾಮತರು ಗಡಿಬಡಿಯಲ್ಲಿ ಓಡಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಶಂಕರ ಗಲ್ಲದ ಬಳಿ ಸಾರಿ ಮೆಲ್ಲನೆ “ಹಾಲಿನ ದುಡ್ಡು ಬೇಕಂತೆ. ಅಮ್ಮ ಹೇಳಿದ್ದು” ಎಂದಾಗ ಕಾಮತರು ಗದರಿಸುವ ಸ್ವರದಲ್ಲಿ “ಸ್ವಲ್ಪ ಬದಿಗೆ ನಿಲ್ಲು ಮಾರಾಯ, ಈಗ ಪುರುಸೊತ್ತಿಲ್ಲ, ನಾಳೆ ಬಾ.” ಎಂದರು. ಆದರೆ ಶಂಕರನಿಗೆ ಬೆಳಗ್ಗೆಯೇ ತಾಯಿ ಸುಬ್ಬಮ್ಮ “ಕಾಮತರ ಹತ್ರ ಹಾಲಿನ ದುಡ್ಡು ತೆಗೆದುಕೊಂಡೇ ಬಾ. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ನಿನಗೆ ಶಾಲೆಯ ಫೀಸಿಗೆ ಹಣ ಇಲ್ಲ. ನನಗೂ ನಾಳೆ ಡಾಕ್ಟ್ರ ಹತ್ರ ಹೋಗಿ ಮದ್ದು ತರ್ಬೇಕು...” ಎಂದು ನೆನಪಿಸಿದ್ದಳು.

ಸುಬ್ಬಮ್ಮ ಜ್ವರದಿಂದಾಗಿ ನಾಲ್ಕಾರು ದಿನಗಳಿಂದ ಎಲ್ಲೂ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಹೋಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಸಂಜೆಯಾಗುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಚಳಿ ಜ್ವರ ವಿಪರೀತವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಕಷಾಯ ಮಾಡಿ ಕುಡಿದರೂ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಶಂಕರನ ತಂದೆ ರಂಗಣ್ಣನಿಗಾದರೋ ಇದ್ಯಾವುದರ ಚಿಂತೆಯೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಒಂದು ದಿನ ಕಲ್ಲು ಕಡಿಯುವ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಹೋದರೆ

ಕಾಮತ್ ಹೋಟೆಲ್

ಮತ್ತೆ ನಾಲ್ಕಾರು ದಿನ ಮೋಜಿನಲ್ಲಿ ಕಳೆಯುತ್ತಿದ್ದ. ಬೀಡಿ, ಕುಡಿತ, ಇಸ್ವೀಟು, ಕೋಳಿ ಜೂಜು ಇತ್ಯಾದಿ ಚಟಗಳೊಂದಿಗೆ ಈಗ ಹೊಸದಾಗಿ ಒಂದಂಕಿ ಲಾಟರಿಯ ಚಪಲವೂ ಸೇರಿಕೊಂಡಿತ್ತು. ಕೈಗೆ ಸಿಕ್ಕಿದ ಹಣವನ್ನೆಲ್ಲಾ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಲಿಂಗಪ್ಪನ ಲಾಟರಿ ಅಂಗಡಿಯಲ್ಲಿ ರಿಕಾಣಿ ಹೂಡುತ್ತಿದ್ದ. ಲಿಂಗಪ್ಪ ಸಿಂಗಲ್ ನಂಬರ್ ಲಾಟರಿ ಅಂಗಡಿ ತೆರೆದಂದಿನಿಂದ ಆ ಹಳ್ಳಿಯ ಗಂಡಸರನೇಕರು ಕೆಲಸ ಮುಗಿದೊಡನೆ ಸೀದಾ ಅಲ್ಲಿಗೇ ಬರುತ್ತಿದ್ದರು. ತಮ್ಮ ಗಳಿಕೆಯ ಹಣವನ್ನೆಲ್ಲಾ 'ಲಾಟರಿ' ಎಂಬ ಅದೃಷ್ಟಪರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಹೆಂಡತಿ, ಮಕ್ಕಳ ಹಾಗೂ ಸಂಸಾರದ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಮರೆತೇಬಿಡುತ್ತಿದ್ದರು. ರಂಗಣ್ಣನೂ ಅಂಥವರಲ್ಲೊಬ್ಬನು.

ಶಂಕರನ ತಾಯಿ ಸುಬ್ಬಮ್ಮ ನಾಲ್ಕು ಮಕ್ಕಳ ಜೊತೆಗೆ ತಮ್ಮಿಬ್ಬರ ತುತ್ತಿನ ಚೀಲ ತುಂಬಿಸಲಿಕ್ಕಾಗಿ ಹಗಲಿರುಳೂ ದುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದಳು. ಎಲ್ಲಾದರೂ ತೋಟ, ಗದ್ದೆಗಳಲ್ಲಿ ಹಗಲಿಡೀ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿ ಪುನಃ ರಾತ್ರಿ ಅಡಿಕೆ ಸುಲಿಯಲು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಳು. ಶಂಕರ ಕಲಿಯುವುದರಲ್ಲಿ ತುಂಬಾ ಆಸಕ್ತಿಯಿರುವ ಹುಡುಗ. ಜೊತೆಗೆ ಅವನು ಕಲಿಯುತ್ತಿರುವ ಶಾಲೆಯ ಮುಖ್ಯೋಪಾಧ್ಯಾಯ ಸುಂದರ ಮಾಷ್ಟ್ರ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹದಿಂದಾಗಿ ಛಲದಿಂದ ಓದು ಮುಂದುವರಿಸಿ, ಈಗ ಏಳನೆಯ ತರಗತಿಗೆ ಕಾಲಿರಿಸಿದ್ದ. ರಂಗಣ್ಣನಿಗೇನೋ ಎರಡು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆಯೇ ಶಂಕರನನ್ನು ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಹೋಟೆಲೊಂದಕ್ಕೆ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸುವ ಮನಸ್ಸಿತ್ತು. ಆದರೆ ಶಂಕರ ತಾಯಿಯ ಬಳಿ ಅತ್ತು, ಹಠಮಾಡಿ, ಓದು ಮುಂದುವರಿಸಿದ್ದ. ಅಲ್ಲದೆ ತಾಯಿ ಸಾಕಿದ್ದ ದನದ ಹಾಲನ್ನು ಒಯ್ದು ಸಿದ್ಧಾಪುರದ ಕಾಮತರ ಹೋಟೆಲಿಗೆ ಕೊಡುವ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆ ಹೊತ್ತುಕೊಂಡಿದ್ದ.

ತಂದೆಯ ದುಶ್ಚಟಗಳ ಅರಿವಿದ್ದ ಶಂಕರ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಬೇಗನೆ ಎದ್ದು ದನಕರುಗಳಿಗೆ ಮೇವು ಹಾಕಿ, ಮನೆಕೆಲಸಗಳಲ್ಲಿ ತಾಯಿಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡಿ, ಒಂದರ್ಧ ಗಂಟೆ ಓದಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ. ಎಂಟು ಗಂಟೆಗೆಲ್ಲಾ ಊಟ ಮುಗಿಸಿ, ತಾಯಿ ಕೊಟ್ಟ ಬುತ್ತಿ, ಹಾಲಿನ ಕ್ಯಾನ್ ಹಿಡಿದು, ಮೂರು ಮೈಲು ದೂರ ನಡೆದು ಶಾಲೆಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ. ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಗಮನವಿಟ್ಟು ಪಾಠ ಕಲಿತು ಪ್ರತಿ ಬಾರಿ ಪ್ರಥಮ ಸ್ಥಾನಗಳಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ತಾಯಿ ಬೆವರಿಳಿಸಿ ದುಡಿದ ಹಣವನ್ನು ಕೂಡಾ ಅಪ್ಪ ತನ್ನ ದುಶ್ಚಟಗಳಿಗಾಗಿ ಕಿತ್ತುಕೊಳ್ಳುವುದನ್ನು ನೋಡಿ, ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ತುಂಬಾ ನೊಂದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ. ತಾನು ಎಷ್ಟೇ ಕಷ್ಟದಿಂದಲಾದರೂ ಹತ್ತನೇ ತರಗತಿಯ ವರೆಗೆ ಓದಿ ಏನಾದರೂ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಸೇರಿ, ತಾಯಿಯನ್ನು ಸುಖವಾಗಿರುವಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಹಂಬಲಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ಈ ಬಾರಿ ಶಾಲೆಯ ಫೀಸು ಮತ್ತು ಪರೀಕ್ಷೆಗಾಗಿ ಹಣ ಕಟ್ಟಲೇ ಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ನಾಳೆಯೇ ಕೊನೆಯ ದಿನ ಎಂದು ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಎಚ್ಚರಿಸಿದ್ದರು. ತಾಯಿ ಜ್ವರದಿಂದ ನರಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಊಟಕ್ಕೂ ಕಷ್ಟದ ಸ್ಥಿತಿ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಅವಳು ಹೇಳಿದ್ದಳು.

“ಸಾಯಂಕಾಲ ಬರುವಾಗ ಹಾಲಿನ ದುಡ್ಡು ಕೇಳಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡೇ ಬಾ. ಮರೆಯಬೇಡ.”

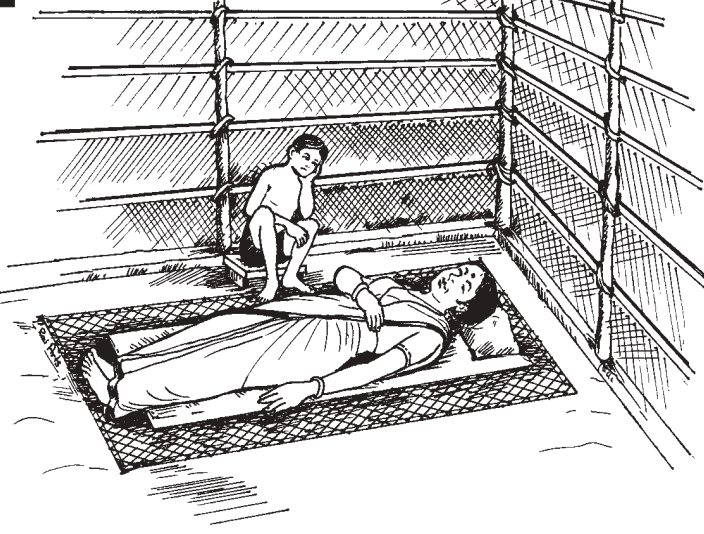
ಕೊನೆಗೂ ಹೋಟೆಲಿನ ಕಾಮತರು ಶಂಕರನ ಕೈಗೆ ಕೆಲವು ಚಿಲ್ಲರೆ ನಾಣ್ಯ ಮಾತ್ರ ಹಾಕಿ,

“ಈ ಸಲ ನಿನ್ನ ಅಪ್ಪ ಮೊದಲೇ ನೂರು ರೂಪಾಯಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ ಶಂಕ್ರಾ, ಕೊಡಲಿಕ್ಕಿರುವುದು ಇಷ್ಟೇ ಚಿಲ್ಲೆ ಹಣ, ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗು” ಎಂದು ಹೇಳಿಬಿಟ್ಟರು. ಶಂಕರ ದುಃಖ, ಸಂತಾಪಗಳಿಂದ ಕೈಯಲ್ಲಿದ್ದ ಆ ನಾಣ್ಯಗಳನ್ನೇ ನೋಡುತ್ತಾ ನಿಂತು ಬಿಟ್ಟ.

ಮನೆ ತಲುಪಿದಾಗ ಮಿಣುಕುದೀಪ ಉರಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ತಮ್ಮ ತಂಗಿಯರು ಅಂಗಳದಂಚಿನಲ್ಲಿ ಆಟವಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಶಂಕರ ತಾಯಿಯನ್ನು ಮಾತನಾಡಿಸಿ ಮನೆಯೊಳಗೆ ಕಾಲಿಡುವಾಗಲೇ ತಾಯಿ ಜ್ವರದ ತಾಪದಿಂದ ನರಳುತ್ತಿರುವ ಶಬ್ದ ಕೇಳಿಸಿತು. ಶಂಕರ ಲಗುಬಗೆಯಿಂದ ಮನೆ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮುಗಿಸಿದ. ತಾಯಿಯ ಬಳಿ ಅಳುತ್ತಾ ಕುಳಿತಿ

ಪುಟ್ಟ ತಂಗಿಯನ್ನು ಬೇರೆ ಕಡೆ ಮಲಗಿಸಿ,
ತಾಯಿಯೊಡನೆ ಮಾತಿಗಾರಂಭಿಸಿದನು.
ಯೋಚನೆಗಳೆಲ್ಲಾ ತಲೆಯನ್ನು
ಕೊರೆಯುವಂತಿದ್ದವು. ರಂಗಣ್ಣ
ನಿನ್ನೆಯಿಂದಲೂ ಮನೆಗೇ ಬಂದಿರಲಿಲ್ಲ.

ಬೆಳಗಾಗುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಏನೋ
ನಿರ್ಧರಿಸಿ, ಶಂಕರನು ತಾಯಿ
ಸುಬ್ಬಮ್ಮನನ್ನೂ ತಮ್ಮ ತಂಗಿಯರನ್ನೂ
ಕರೆದುಕೊಂಡು ಸಿದ್ಧಾಪುರಕ್ಕೆ ಹೋದನು.
ಸೀದಾ ಶಾಲೆಯ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಸುಂದರ

ಮಾಷ್ಟ್ರ ಬಳಿ ಅಳುತ್ತಲೇ ತಮ್ಮ ಸಂಕಷ್ಟಗಳನ್ನು ತೋಡಿಕೊಂಡನು. ಆ ಸಂಸಾರದ ದುಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಮೊದಲೇ
ಅರಿತಿದ್ದ ಸುಂದರ ಮಾಷ್ಟ್ರ ಅನುಕಂಪದಿಂದ ಅವನ ತಲೆ ನೇವರಿಸಿ, ಧೈರ್ಯ ಹೇಳಿದರು, ಸಮಾಧಾನ ಮಾಡಿದರು.
ಆಮೇಲೆ ಸಹಶಿಕ್ಷಕರೊಂದಿಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಚರ್ಚಿಸಿ ಒಂದು ತೀರ್ಮಾನಕ್ಕೆ ಬಂದರು.

ಹತ್ತುಗಂಟೆಗೆ ಅವರು ಶಾಲೆಯ ಮಕ್ಕಳನ್ನೆಲ್ಲಾ
ಕರೆದುಕೊಂಡು ಲಿಂಗಪ್ಪನ ಲಾಟರಿ ಅಂಗಡಿಯ
ಮುಂದೆ ಗುಂಪು ಜಮಾಯಿಸಿದರು. ಮಕ್ಕಳೆಲ್ಲಾ
ಸಿಂಗಲ್ ನಂಬರ್ ಲಾಟರಿಯ ವಿರುದ್ಧ ,
ಲಿಂಗಪ್ಪನ ವಿರುದ್ಧ ಘೋಷಣೆಗಳನ್ನು
ಕೂಗಲಾರಂಭಿಸಿದರು. ಸುಂದರ ಮಾಷ್ಟ್ರ
ಮತ್ತು ಬೇರೆ ಶಿಕ್ಷಕರು ಲಾಟರಿಯ
ದುಷ್ಟರಿಣಾವುಗಳನ್ನೂ ಶಂಕರನ
ಸಂಸಾರದಂತೆ ಸರ್ವನಾಶದ ಕಡೆಗೆ
ಸಾಗುತ್ತಿರುವ ಸಂಸಾರಗಳ ದುಸ್ಥಿತಿಗಳನ್ನೂ
ಬಣ್ಣಿಸುತ್ತಾ ಭಾಷಣ ಮಾಡಿದರು. ಅಲ್ಲಿದ್ದ
ಎಲ್ಲರ ಮನಸ್ಸುಗಳೂ ಕರಗುವಂತೆ
ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಮಾತನಾಡಿದಾಗ ಅಂಗಡಿ
ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿದ್ದ ರಂಗಣ್ಣ ಪೆಚ್ಚಾಗಿ
ನೋಡತೊಡಗಿದ. ಸುಂದರ ಮಾಷ್ಟ್ರ
ಅವನನ್ನು ತನ್ನ ಬಳಿಗೆ ಕರೆದು ಬುದ್ಧಿವಾದ
ಹೇಳಿದರು.

ಬಾಡಿದ ಮುಖದ ಶಂಕರನನ್ನೂ ಬೆಪ್ಪುಕಟ್ಟಿ ಕಣ್ಣು ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದ ಚಿಕ್ಕ ಮಕ್ಕಳನ್ನೂ ಅನಾರೋಗ್ಯದಿಂದ ಬಸವಳಿದು ಕುಸಿದಿದ್ದ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನೂ ನೋಡಿ ರಂಗಣ್ಣನಿಗೆ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪವಾಯಿತು. ಲಜ್ಜೆಗಳುಂಟಾದುವು. ಸಂಸಾರವನ್ನು ಈ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಇಳಿಸಿದ ತನ್ನ ಬಗ್ಗೆ ತಾನೇ ಜಿಗುಪ್ಸೆ ಪಟ್ಟು ಸುಂದರ ಮಾಷ್ಟ್ರಲ್ಲಿ ಕ್ಷಮೆ ಬೇಡಿದನು. ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ದುಶ್ಚಟಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ತೊರೆದು ಒಳ್ಳೆಯ ಅಭ್ಯಾಸಗಳಿರುವ ಹೊಸ ಮನುಷ್ಯನಾಗುತ್ತೇನೆಂದು ಎಲ್ಲರೊಡನೆ ಶಪಥ ಮಾಡಿದನು. ಶಂಕರನ ಮುಖವು ಗೆಲುವಿನಿಂದ ಅರಳಿತು. ಗುರುಗಳು ಸಾರ್ಥಕತೆಯ ಭಾವದಿಂದ ನಸುನಗೆ ಸೂಸಿದರು.

- ವಿದ್ಯಾಗಣೇಶ್, ಮಂಗಳೂರು

- ಮಕ್ಕಳು ಒಂದಂಕಿ ಲಾಟರಿ ಅಂಗಡಿಯ ಎದುರು ಯಾವೆಲ್ಲಾ ಘೋಷಣೆಗಳನ್ನು ಕೂಗಿರಬಹುದು? ಊಹಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ.

ಉದಾ : ಒಂದಂಕಿ ಲಾಟರಿ ಸಹವಾಸ;
ಹೆಂಡತಿ ಮಕ್ಕಳ ಉಪವಾಸ!

- ಸುಂದರ ಮಾಷ್ಟ್ರ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ನೀವಿರುತ್ತಿದ್ದರೆ ಹೇಗೆ ಭಾಷಣ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಿರಿ? ಬರೆದು ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಮಂಡಿಸಿರಿ.
- ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ವಾರ್ತೆ, ಲೇಖನ, ಕವಿತೆ, ಚಿತ್ರ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಭಿತ್ತಿ ಪತ್ರಿಕೆ ತಯಾರಿಸಿರಿ.
- ಸಮಾಜದ ಕ್ಷೇಮವನ್ನು ಕೆಡಿಸುವಂತಹ ಯಾವುದಾದರೊಂದು ಸಾಮಾಜಿಕ ಪಿಡುಗಿನ ಬಗ್ಗೆ ಕಿರುಲೇಖನ ತಯಾರಿಸಿರಿ.

ಉದಾಹರಣೆ :

ವರದಕ್ಷಿಣೆ

ವಿವಾಹ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣಿನ ಕಡೆಯವರಿಂದ ಗಂಡಿನ ಕಡೆಯವರು ಒತ್ತಾಯ ಪೂರ್ವಕ ಪಡೆಯುವ ಹಣ, ಒಡವೆ ಮುಂತಾದ ವಸ್ತುಗಳೇ ವರದಕ್ಷಿಣೆ. ಈ ಸಂಪ್ರದಾಯ ನಮ್ಮ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣು ಹೆತ್ತವರಿಗೆ ಒಂದು ಪಿಡುಗಾಗಿ, ಅಥವಾ ಶಾಪವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿದೆ. ವರದಕ್ಷಿಣೆ ಕೊಡಲು, ಸಾಲಕ್ಕೆ ಮೊರೆ ಹೋಗಿ, ತಮ್ಮ ಮನೆಮಠಗಳನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡವರು ಎಷ್ಟೋ ಮಂದಿ ವರದಕ್ಷಿಣೆಯ ಆಸೆಯಿಂದಲೇ ವಿವಾಹವಾಗುವವರೂ ಇದ್ದಾರೆ. ಈಗಲೂ ವರದಕ್ಷಿಣೆಗಾಗಿ ಹೆಣ್ಣಿನ ಶೋಷಣೆಯು ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ವಾರ್ತೆಗಳನ್ನು ಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಸ್ತ್ರೀ ಪುರುಷರು ಸಮಾನರು ಎಂಬ ದೃಷ್ಟಿಕೋನ ಬೆಳೆದು ಈ ಪಿಡುಗಿನ ನಿವಾರಣೆಗೆ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯೂ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯುತವಾಗಿ ವರ್ತಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ.

- ಕೆಳಗೆ ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಗದ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ ಅಡಿಗರೆ ಎಳೆದ ಪದಗಳು ತಪ್ಪಾಗಿವೆ. ಅವುಗಳನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ.
- ಎಂದಿನಂತೆ ಹುಡುಗನು ನಮ್ಮ ಮನೆಯ ಪಕ್ಕದ ಮೇಟುಗೋಡೆಯ ಮೇಲೆ ನಿಂತು ಅಪ್ಪ ಅವ್ವಂದಿರನ್ನು ಕೂಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಆಗ ನನಗೆ ಒಂದು ನೋಟ ಕಾಣಿಸಿತು. ಐನೋರ ಹೊಲದಲ್ಲಿ ಇಬ್ಬರು ಮನುಷ್ಯರ ಹೆಗಲ ಮೇಲೆ ನೋಗ ಹೂಡಿ ಇನ್ನೊಬ್ಬರು ಹೊಲ ಉಳುತ್ತಿದ್ದನು. ನೋಗ ಹೊತ್ತ ಆ ಇಬ್ಬರು ಮನುಷ್ಯನು ಎತ್ತುಗಳಂತೆ ಮುಂದೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಒಬ್ಬರು ಹಿಂದಿನಿಂದ ಚಾಟಿ ತಿರುಗಿಸುತ್ತಾ ಉಳುಮೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಆ ದೃಶ್ಯಗಳು ಮೋಜಿನಂತೆ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೂ ನನ್ನಲ್ಲಿ ವಿಚಿತ್ರವಾದ ಸಂಕಟ ಶುರುವಾಯಿತು. ನಾವು ಮನೆಗೆ ಓಡಿದೆನು.

ದಮಯಂತಿ ಪುನಸ್ಸಯಂವರ

ಕನಕದಾಸರು ಬರೆದ 'ನಳಚರಿತ್ರೆ' ಎಂಬ ಕಾವ್ಯದಿಂದ ಈ ಭಾಗವನ್ನು ಆರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಕಥಾ ಸಂದರ್ಭ : ನಿಷಧ ದೇಶದ ರಾಜನಾದ ನಳನು ಜೂಜಾಟದಿಂದ ಸಕಲರಾಜ್ಯ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ನಿರ್ಗತಿಕನಾಗಿ ಕಾಡುಮೇಡುಗಳಲ್ಲಿ ಅಲೆದಾಡುತ್ತಾನೆ. ಅವನನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿ ಬರುತ್ತಿರುವ ಪತ್ನಿ ದಮಯಂತಿಯನ್ನು ಅರ್ಧದಾರಿಯಲ್ಲೇ ಬಿಟ್ಟು ಮುಂದೆ ಸಾಗುತ್ತಾನೆ. ಕಾರ್ಕೋಟಕನೆಂಬ ವಿಷಸರ್ಪದಿಂದ ಕಚ್ಚಲ್ಪಟ್ಟು ನಳನು ಕುರೂಪಿಯಾಗಿ 'ಬಾಹುಕ'ನೆಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಅಯೋಧ್ಯೆಯ ಅರಸ ಋತುಪರ್ಣನಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಕುದುರೆ ಸಾಕುವ ಸೇವಕನಾಗಿ ಸೇರಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ.

ಇತ್ತ ದಮಯಂತಿ ತನ್ನ ಪತಿಯನ್ನು ಕಾಣದೆ ಪರಿತಪಿಸಿ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ದಿಕ್ಕೆಟ್ಟು ಅಲೆದು ಕೊನೆಗೆ ತನ್ನ ತಂದೆಯ ಮನೆ ಸೇರುತ್ತಾಳೆ. ನಳಮಹಾರಾಜನನ್ನು ಎಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಕಂಡುಹಿಡಿದು ಸತಿಪತಿಯರನ್ನು ಒಂದುಗೂಡಿಸಬೇಕೆಂದು ದಮಯಂತಿಯ ತಂದೆ ಭೀಷ್ಮಕ ರಾಜನು ತೀರ್ಮಾನಿಸುತ್ತಾನೆ. ದಮಯಂತಿಗೆ ಪುನಃ ಸ್ವಯಂವರ ನಡೆಸುವುದಾಗಿ ಪ್ರಚುರಪಡಿಸುತ್ತಾನೆ. ಋತುಪರ್ಣನೂ ಬಾಹುಕನೊಂದಿಗೆ ಸ್ವಯಂವರಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸುತ್ತಾನೆ. ದಮಯಂತಿ ಬಾಹುಕನನ್ನು ವಿವಿಧ ಪರೀಕ್ಷೆಗಳಿಗೆ ಗುರಿಪಡಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಈ ಮೂಲಕ ಋತುಪರ್ಣನ ಸೇವಕನಾದ ಕುರೂಪಿ ಬಾಹುಕನೇ ತನ್ನ ಪತಿಯಾದ ನಳಮಹಾರಾಜನೆಂದು ದಮಯಂತಿ ಗುರುತಿಸುತ್ತಾಳೆ.

ದಮಯಂತಿ ಮತ್ತು ಬಾಹುಕರ ಭೇಟಿಯ ಸಂದರ್ಭದ ಕಾವ್ಯಭಾಗವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ.

ಧರಣಿಪತಿಯನುಮತದೊಳಾತನ

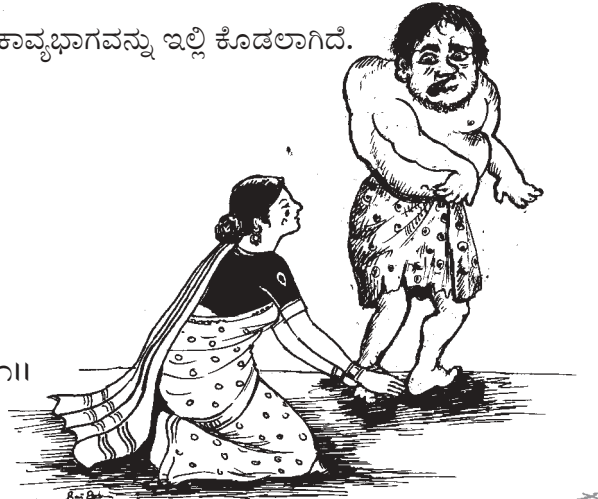
ಕರೆಸಿದಳು ನೃಪನರಸಿ ಬಾಹುಕ

ನಿರದೆ ಬಂದನು ರಾಜಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ಕುಳ್ಳಿರಲು

ತರಳೆ ಮಾಸಿದ ಸೀರೆಯಲಿ ಗರ

ಗರಿಕೆ ತಪ್ಪಿದ ಚೆಲುವಿನಲಿ ನಿಂ

ದಿರಲು ಕಂಡನು ಸತಿಯ ತಲೆಬಾಗಿದನು ಲಜ್ಜೆಯಲಿ ||೧||

ಮುನ್ನ ಮಾಡಿದ ಕರ್ಮಫಲ ಋತು
 ಪರ್ಣನಲಿ ಸೇವೆಯನು ಮಾಡುವು
 ದುನ್ನತಿಕೆಯಲಿ ಬಂದುದೇ ಮಿಗೆ ಸಾರ್ವಭೌಮರಿಗೆ
 ತನ್ನ ಪುಣ್ಯದ ಹಾನಿ ತಾನಿದ
 ಕಿನ್ನು ಬಳಲುವುದೇನು ಗುಣಸಂ
 ಪನ್ನ ರಕ್ಷಿಸು ಸತಿಯನೆಂದೆರಗಿದಳು ಪದಯುಗಕೆ ||೨||

ತುರುಬ ಹಿಡಿದೆತ್ತಿದನು ಸತಿಯಳ
 ಸುರಿವ ಕಂಬನಿದೊಡೆದು ನುಡಿದನು
 ಬರಿದೆ ಚಿಂತಿಸಲೇಕೆ ಮಾನಿನಿ ಬಿಡು ಮನೋವ್ಯಥೆಯ
 ಅರಿಯದವಳೇ ನೀನು ಲೋಕದ
 ಸರಸಿಜಾಕ್ಷಿಯರೆಲ್ಲರಿಗೆ ಪರ
 ಗುರುವಲಾ ನೀ ಬರಿದೆಯೆನ್ನನು ಬಯಸಬೇಡೆಂದ ||೩||

ವಿನಯಹೀನನು ತಾನು ಮನದಲಿ
 ನೆನೆದು ತಪ್ಪಿದ ನಿರ್ದಯನು ಕಾ
 ನನದಿ ನಿನ್ನನು ಬಿಸುಟು ಕಳೆದ ದುರಾತ್ಮ ಬಾಹಿರನ
 ನೆನೆವರೇ ಬಿಡು ಮರುಳೆ ನಿನಗಿಂ
 ದಿನಲಿ ಮಾಳ್ವ ಪುನಸ್ತ್ವಯಂವರ
 ಮನಕೆ ಸರಿ ಬಂದವನ ನೀನೊಲಿಸೆಂದನಾ ನೃಪತಿ ||೪||

ಎನಲು ಕರ್ಣಂಗಳಿಗೆ ಸಬಳದ
 ಮೊನೆಗಳಿರಿದಂತಾಗೆ ಸತಿ ಕ
 ಣ್ಣಿನಲಿ ತುಂಬಿದಳುದಕವನು ಹರಹರ ಶಿವಾಯೆನುತ
 ಎನಗೆಯಿನ್ನು ಪುನಸ್ತ್ವಯಂವರ
 ಮನದೊಳುಂಟೇ ನೀವು ಬರಬೇ
 ಕೆನುತ ವಾರ್ತೆಯ ಕಲ್ಪಿಸಿದೆ ಕೇಳೆಂದಳೆಂದುಮುಖಿ ||೫||

ಇದಕೆ ಯಮ ವರುಣಾನಿಲೇಂದ್ರರು
 ಮದನಜನಕನು ಸಾಕ್ಷಿಯೆನೆ ಮೇ
 ಘದಲಿ ನುಡಿದನು ವಾಯು ನಳ ನೃಪನೊಡನೆ ಸತ್ಯವನು
 ಚದುರ ಕೇಳಮಯಂತಿ ಲೋಕದ
 ಸುದತಿಯೇ ತಿಳಿ ಲೋಕಪಾವನೆ
 ಇದಕೆ ಸಂಶಯವೇಕೆ ಪಾಲಿಸು ಸತಿಯ ನೀನೆಂದು ||೬||

ಪವನನಾಡಿದ ನುಡಿಯ ಕೈಕೊಂ
 ಡವನಿಪತಿ ಬಿನ್ನೈಸಿದನು ಕೈ
 ತವದೆ ನೆರೆ ಕಲಿಯಿಂದ ನೊಂದೆನು ನಿಮ್ಮ ದರುಶನದಿ
 ಬವಣೆ ಹಿಂಗಿ ಕೃತಾರ್ಥನಾದೆನು
 ಯೆನಗೆಯಿನ್ನೇನೆನುತ ಪಕ್ಷಿಯ
 ಹವಣ ಮನದಲಿ ನೆನೆಯೆ ಬಂದುದು ದಿವ್ಯಮಯವಸನ ||೭||

ಧರಿಸಿದನು ನಳನಾದುಕೂಲವ
 ಪರಿಹರಿಸುತಾರೂಪು ಮುನ್ನಿನ
 ಪರಮತೇಜದ ದಿವ್ಯತನುವಿನೊಳೆಸೆದು ರಂಜಿಸಲು
 ಸುರರ ದುಂದುಭಿ ಮೊಳಗೆ ಮಲ್ಲಿಗೆ
 ಯರಳ ಮಳೆ ಸೂಸಿದವು ಗಗನದಿ
 ಸುರಸತಿಯರಕ್ಷತೆಯ ತಳೆದರು ಹರಸಿ ನಳನೃಪನ ||೮||

– ಕನಕದಾಸರು

- ಕಾವ್ಯಭಾಗವನ್ನು 'ಕಾವ್ಯವಾಚನ' ಮಾಡಿರಿ.
- ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪದಗಳನ್ನು ವಿಂಗಡಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ.
  - 1) ಧರಣಿಪತಿಯನುಮತದೊಳಾತನ -
ಉದಾ : ಧರಣಿಪತಿಯ + ಅನುಮತದೊಳು + ಆತನ
  - 2) ಸತಿಯನೆಂದೆರಗಿದಳು
.....
  - 3) ನೀನೊಲಿಸೆಂದನಾನ್ಯಪತಿ
.....
  - 4) ಕೇಳೆಂದಳೆಂದುಮುಖಿ
.....
  - 5) ವರುಣಾನಿಲೇಂದ್ರರು
.....

ಇಂತಹ ಪದಗಳನ್ನು ಕಾವ್ಯಭಾಗದಿಂದ ಆರಿಸಿ ವಿಂಗಡಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ.

- ಕಾವ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿರುವ ಅಪರಿಚಿತ ಪದಗಳ ಅರ್ಥವನ್ನು ಅರ್ಥಕೋಶದ ಸಹಾಯದಿಂದ ಕಂಡುಹಿಡಿದು ಬರೆಯಿರಿ.
- ಕಾವ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ ಬರುವ ದಮಯಂತಿ ಮತ್ತು ಬಾಹುಕರೊಳಗಿನ ಸಂಭಾಷಣೆಯನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ.
- ಪದ್ಯದ ಸಾರಾಂಶವನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ.
- ನಳದಮಯಂತಿಯರ ಆದರ್ಶ ದಾಂಪತ್ಯದ ಮಾನವೀಯ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಗುರುತಿಸಿರಿ. ಇದರ ಆಧಾರದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮೂರಿನ ಮನುಷ್ಯ ಸಂಬಂಧಗಳ ಕುರಿತು ಲಘು ಟಿಪ್ಪಣಿ ಬರೆಯಿರಿ.
- ನಳನು ಜೂಜಾಡಿ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡ ಬಗೆಯನ್ನು ತಿಳಿದಿರುವಿರಲ್ಲವೇ? ತಪ್ಪನ್ನು ತಿದ್ದಿಕೊಂಡ ನಳರಾಜನು ತನ್ನ ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೆ ನೀಡಿದ ಸಂದೇಶ ಏನಾಗಿರಬಹುದು? ಊಹಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ.

ಪದಕೋಶ

ಅ

ಅಕ್ಕರೆ	-	ಪ್ರೀತಿ, ಆದರ
ಅಕ್ಷತೆ	-	ಅಕ್ಕಿ ಕಾಳು
ಅಂತರಂಗ	-	ಮನಸ್ಸು, ಹೃದಯ
ಅನಿವಾರ್ಯ	-	ಅತ್ಯಗತ್ಯ
ಅನುಕಂಪ	-	ದಯೆ, ಕರುಣೆ
ಅನುವಾಗು	-	ಸಿದ್ಧನಾಗು, ತಯಾರಾಗು
ಅರಿಕೆ	-	ಬಿನ್ನಹ, ವಿಜ್ಞಾಪನೆ
ಅರಸಿ	-	ರಾಣಿ, ಪತ್ನಿ
ಅರಳು	-	ಹಿಗ್ಗು, ಸಂತೋಷಗೊಳ್ಳು, ಬಿರಿಯು

ಆ

ಆಲಸಿ	-	ಸೋಮಾರಿ
------	---	--------

ಇ

ಇಂಗಿತ	-	ಆಶಯ, ಬಯಕೆ
-------	---	-----------

ಈ

ಈಳೆ	-	ಕಿತ್ತಳೆ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಮರದ ಹಣ್ಣು
-----	---	----------------------------------

ಉ

ಉಂಬಳಿ	-	ದಾನವಾಗಿ ಕೊಡುವ ಭೂಮಿ
ಉತ್ತಾರ	-	ವಿನಿಮಯ, ಹಿಂತಿರುಗಿ ಕೊಡುವುದು
ಉದಕ	-	ನೀರು, ಜಲ
ಉದಾತ್ತ	-	ಶ್ರೇಷ್ಠ, ಉನ್ನತವಾದ

ಎ

ಎಡತಾಡು	-	ಅಲೆದಾಡು
ಎಡಿಹೊಡೆಯು	-	ನೆಲವನ್ನು ಸಮಗೊಳಿಸು, ಹರಗು
ಎರಗು	-	ಆಡಬೀಳುವುದು

ಒ

ಒಕ್ಕಲಿಗ	-	ಬೇಸಾಯಗಾರ, ರೈತ
---------	---	---------------

ಓ

ಓಲೆ	-	ಕಾಗದ, ಪತ್ರ
-----	---	------------

ಕ

ಕಂಬನಿ	-	ಕಣ್ಣೀರು
-------	---	---------

ಕಡವು	-	ಸ್ನಾನ ಘಟ್ಟ, ಹೊಳೆಯನ್ನು ದಾಟುವ ಸ್ಥಳ
ಕರ್ಣ	-	ಕಿವಿ
ಕರ್ಮಫಲ	-	ಪೂರ್ವಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಪಾಪ ಪುಣ್ಯಗಳ ಪರಿಣಾಮ
ಕಲ್ಪಿಸು	-	ಊಹಿಸು, ನಿರೀಕ್ಷಿಸು
ಕಾಮಣಿ	-	ಕಾಮಲೆ
ಕಾಯ	-	ಶರೀರ, ದೇಹ
ಕಿನ್ನರಿ	-	ಒಂದು ಬಗೆಯ ತಂತಿ ವಾದ್ಯ
ಕುಂಟಿ	-	ಬೇಸಾಯದ ಒಂದು ಬಗೆಯ ಉಪಕರಣ
ಕುರುಹು	-	ಗುರುತು, ಚಿಹ್ನೆ
ಕೂರಿಗೆ	-	ಹೊಲದಲ್ಲಿ ಬೀಜ ಬಿತ್ತುವ ಉಪಕರಣ
ಕೂಲಿ	-	ದುಡಿಮೆಗೆ ಕೊಡುವ ಹಣ
ಕೆಂದಾಳಿ	-	ಒಂದು ಜಾತಿಯ ತೆಂಗು
ಕೈತವ	-	ಜೂಜು, ವಂಚನೆ
ಕೊಳುಗುಳ	-	ಕಾಳಗ, ಯುದ್ಧ
ಕೃತಾರ್ಥ	-	ಧನ್ಯ

ಗ

ಗಗನ	-	ಆಕಾಶ, ಆಗಸ
ಗರಡಿ	-	ವ್ಯಾಯಾಮ ಶಾಲೆ, ಕೋಟಿಚೆನ್ನಯ ದೇವಸ್ಥಾನ
ಗಲ್ಲ	-	ಕೆನ್ನೆ, ಕದಪು
ಗಾರೆ	-	ಸುಣ್ಣ ಮತ್ತು ಹ್ಯೂಗೆ ಮಿಶ್ರಣ
ಗಾವಟಿ	-	ಹಳ್ಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ, ಗ್ರಾಮೀಣ
ಗಾಸಿ	-	ತೊಂದರೆ, ಆಯಾಸ
ಗೈಮೆ	-	ದುಡಿಮೆ

ಚ

ಚದುರ	-	ಬುದ್ಧಿವಂತ
ಚರಗ	-	ಹೊಲಗದ್ದೆಗಳಲ್ಲಿ ಪೈರು ಬೆಳೆದಾಗ ರೈತರು ಭೂಮಿತಾಯಿಗೆ ನೈವೇದ್ಯವೆಂದು ಕ್ಷೇತ್ರದ ತುಂಬ ಚೆಲ್ಲುವ ಆಹಾರ ಪದಾರ್ಥ
ಚೌಸುತ್ತು	-	ನಾಲ್ಕು ಸುತ್ತಿನ, ಊರಿನ ನಾಲ್ಕು ದಿಕ್ಕುಗಳು

ಟ

ಟಿಕಾಣಿ	-	ಸ್ಥಳ, ಜಾಗ
--------	---	-----------

ತ

ತರಳಿ	-	ತಂಟೆ, ಹುಡುಗಿ, ಯುವತಿ
ತರಿ	-	ಕತ್ತರಿಸು, ಕೀಳು, ಗದ್ದೆ
ತಳಿ	-	ಚಿಮುಕಿಸು, ಸಿಂಪಡಿಸು
ತಾಟಾಡಿಸು	-	ಧಿಕ್ಕಿ ಹೊಡೆಸು

ತಾರತಮ್ಯ	- ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆ, ವಿವೇಚನೆ
ತಾಳ	- ಹುಲ್ಲು ಕೀಳಲು ಉಪಯೋಗಿಸುವ ಸಾಧನ
ತುಚ್ಛ	- ಹೀನ, ಕೀಳು
ತುರುಬು	- ಮುಡಿ, ಕೂದಲು, ಜುಟ್ಟು
ತೇಕು ಮುಳುಗು	- ಉಬ್ಬಸಬಿಡು, ಮೇಲುಸಿರಿಡು
ತೊಡರು	- ತೊಂದರೆ
ತೊಡೆಯು	- ಉಜ್ಜು, ಒರೆಸು

ದ

ದಂಡು	- ಸೈನ್ಯ, ಗುಂಪು
ದುಂದುಭಿ	- ಒಂದು ಬಗೆಯ ಚರ್ಮವಾದ್ಯ
ದುಕೂಲ	- ರೇಶ್ಮೆ ಬಟ್ಟೆ
ದುಗುಡ	- ವ್ಯಸನ, ಚಿಂತೆ
ದುರಾತ್ಮ	- ಕೆಟ್ಟ ಮನಸ್ಸುಳ್ಳವ, ನೀಚ, ದುಷ್ಟ
ದುಶ್ಚಟ	- ಕೆಟ್ಟ ಚಟ
ದುಸ್ಥಿತಿ	- ಹೀನ ಸ್ಥಿತಿ
ದೇಣಿಗೆ	- ವಂತಿಗೆ

ಧ

ಧರಣಿ	- ಭೂಮಿ, ಇಳೆ, ಧರೆ
ಧರಣಿ ಪತಿ	- ರಾಜ, ಅರಸ

ನ

ನಿರ್ದಯ	- ದಯೆಯಿಲ್ಲದ, ಕ್ರೂರಿ
ನಿಸರ್ಗ	- ಪ್ರಕೃತಿ
ನೃಪತಿ	- ರಾಜ, ಅರಸ

ಪ

ಪಗಡಿ	- ಅನುಕೂಲ
ಪಡಿಯಕ್ಕಿ	- ದಾನವಾಗಿ ಕೊಡುವ ಆಹಾರ ಸಾಮಗ್ರಿ
ಪದಯುಗ	- ಪಾದಗಳು
ಪ್ರಯಾಸ	- ಶ್ರಮ, ಕಷ್ಟ, ತೊಂದರೆ
ಪರಂಧಾಮ	- ಸ್ವರ್ಗ
ಪವನ	- ಗಾಳಿ
ಪವಾಡ	- ಆಶ್ಚರ್ಯಕರ ಘಟನೆ, ಅದ್ಭುತ
ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪ	- ಮಾಡಿದ ತಪ್ಪಿಗೆ ಮರುಗು, ಪರಿತಪಿಸು

ಬ

ಬಡಿಗ	- ಕಮ್ಮಾರ
ಬಲ್ಲಿದ	- ಪಂಡಿತ, ಶ್ರೀಮಂತ
ಬವಣಿ	- ಕಷ್ಟ

ಬಳವಿ	- ಬೆಳವಣಿಗೆ, ಬೆಳೆಯು
ಬಸವಳಿಯು	- ಆಯಾಸಗೊಳ್ಳು
ಬಿಕ್ಕೆ	- ಸೀಬೆ ಮರ ಮತ್ತು ಅದರ ಹಣ್ಣು
ಬಿನ್ನಾಣ	- ವೈಯಾರ
ಬಿನ್ನೈಸು	- ಪ್ರಾರ್ಥಿಸು, ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳು, ಬೇಡು
ಬಿರುಸಾದ	- ಗಟ್ಟಿಯಾದ
ಬಲಕಾಯಿಸು	- ಸಿದ್ಧವಾಗಿ, ಸುತ್ತುವರಿದು
ಬಾಯಿಕಲ್ಲು	- ಬಾವಿಕಟ್ಟೆಯ ಕಲ್ಲು

ಭ

ಭಂಗ	- ಮುರಿ, ಸೋಲು, ಅವಮಾನ
-----	---------------------

ಮ

ಮದನ	- ಮನ್ಮಥ, ಮಾರ
ಮದನ ಜನಕ	- ವಿಷ್ಣು
ಮರುಳು	- ಹುಚ್ಚು, ಉನ್ಮಾದ
ಮಾಸಿದ	- ಕೊಳೆಯಾದ, ಒಲಸಾದ
ಮಿಗಿ	- ಅಧಿಕ, ಹೆಚ್ಚುವುದು
ಮುರುಕು	- ಮುರಿದ, ತುಂಡು
ಮೇಟಿ	- ಒಕ್ಕಲುತನ, ಕೃಷಿ
ಮೇಘ	- ಮುಗಿಲು, ಮೋಡ
ಮೋಜು	- ತಮಾಷೆ

ರ

ರಾಟಿ	- ನೂಲುವ ಸಾಧನ, ರಾಟೆ
ರುಂಬಾಲ	- ಬಟ್ಟೆ, ತಲೆಗೆ ಸುತ್ತುವ ವಸ್ತ್ರ, ರುಮಾಲು
ರಸ್ತು ಮುಸೈದು	- ಸೈನ್ಯಕ್ಕೆ ಸರಬರಾಜು ಮಾಡುವ ಆಹಾರ ಧಾನ್ಯಗಳು

ಲ

ಲಜ್ಜೆ	- ನಾಚಿಕೆ, ಸಂಕೋಚ
ಲೀನ	- ಕರಗಿದ, ಬೆರೆತ

ವ

ವಸತಿ	- ಮನೆ, ವಾಸಸ್ಥಳ
ವಸನ	- ಬಟ್ಟೆ
ವಿರಳ	- ಅಪರೂಪ, ಕಡಿಮೆ
ವ್ಯಥೆ	- ಬೇಸರ, ಚಿಂತೆ

ಶ

ಶಪಥ	- ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ
ಶುಲ್ಕ	- ಸುಂಕ, ತೆರಿಗೆ
	ಸ
ಸತಿ	- ಹೆಂಡತಿ, ಹೆಂಗಸು
ಸಬಳ	- ಈಟಿ
ಸಾಟಿ	- ಸಮಾನ, ಎಣೆ, ಹೋಲಿಕೆ
ಸಾರ್ವಭೌಮ	- ಚಕ್ರವರ್ತಿ, ಮಹಾರಾಜ
ಸುದತ್ತಿ	- ಸುಂದರಿ
ಸುರ	- ದೇವತೆ
ಸೌಧ	- ಮಹಲು, ವಿಶಾಲವಾದ ಮನೆ
ಸ್ವಯಂವರ	- ಒಂದು ಬಗೆಯ ವಿವಾಹ ಪದ್ಧತಿ

ಹ

ಹಂತಿ	- ಸಾಲು, ಪಂಕ್ತಿ, ಕಣದಲ್ಲಿ ತೆನೆಯನ್ನು ತುಳಿಸಲು ಕಟ್ಟುವ ದನಗಳ ಸಾಲು
ಹಚ್ಚಡ	- ಹೊದಿಕೆ, ಕಂಬಳಿ
ಹಯ	- ಕುದುರೆ, ಅಶ್ವ
ಹರಗು	- ಹರಡು, ಸಮಗೊಳಿಸು
ಹವಣ	- ಹೊಂದಿಕೆ, ಅಳತೆ, ಅನುಕೂಲ, ಸಂದರ್ಭ
ಹೀಲೆಡಿ (ಹೀಲ + ಎಡಿ)	- ನೆಲವನ್ನು ಹರಗಲು ಇರುವ ಸಾಧನ, ಬೆಳೆದ ಸಸಿಗಳ ಬೇರಿಗೆ ತೊಂದರೆಯಾಗದಂತೆ ನೆಲವನ್ನು ಸಮಗೊಳಿಸುವ ಸಾಧನ.
ಹುರಿಗೊಳಿಸು	- ಹುರಿದುಂಬಿಸು, ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸು
ಹೆಡಿಗೆ	- ದೊಡ್ಡ ಕುಕ್ಕೆ, ಗೂಡೆ.

